

Bild: Annika Larsson

Manliga ritualer

Ettan inskjuten i nollan. Är det ett inträngande eller en utbrytning? Annika Larssons videoverk visar manliga ritualvärldar.

[Mikael van Reis](#)

Annika Larsson

3 mar, 2007

Bildkonstens omvandlingar handlar i hög grad om tekniska medel. På 1980-talet gjorde den fotobaserade konsten entré. Den följdes av konstvideon på nittioalet. Nu ser vi hur internetkulturen tar bildkonsten i anspråk. Det är inte så underligt eftersom detta medium så totalt har förändrat bildkulturen. I denna tid har bilden exempelvis blivit en bomb som inga militära rustningar kan skydda från.

Jag tänker på tortyrbilderna från Abu Ghuraybfängelset i Irak. Bilderna var tagna med mobilkameror och sedan spridda över nätet som en sorts voyeuristiska fetischer. De bilderna av de förnedrade som Susan Sontag skrivit så klagande om i sin sista bok - *Att se andras lidande*.

Varje scen var en tortyrtablå från ett perverterat mikrosamhälle och där också de kvinnliga amerikanska fängvaktarna var oväntat initiativrika. De amerikanska juristerna var tvungna att förklara Lynndie England som sinnessjuk för det samhälle hon representerade som soldat kunde inte tänka sig att kvinnor uppförde sig så.

Underförstått endast män. Inte kvinnor. Dessutom var hon ju gravid vid upptäckten, en blivande moder bland andra sydstatslantisar som cyniska kommentatorer kallade "recycled hillbillies".

Vad som gjorde bilderna till bildbomber var den omedelbara, massiva spridningen över internet som ingen högre amerikansk strateg kunde dementera via någon regisserad presskonferens. Samma verkan har videofilmer med avrättad gisslan. Samma verkan har videofilmerna av självmordbombare med dynamit och koranen i händerna. Makromakten är plötsligt hjälplös mot denna mikromakts informationskrig. Teknik och religion blir plötsligt isigt sammansmälta. En konstnär som indirekt reflekterar över detta huvudsakligen manliga maktkomplexet i bildflödet är den uppmärksammade Annika Larsson som är utbildad på Konsthögskolan i Stockholm och sedan en tid verksam i New York. Konstvideon är hennes medel och när jag vid ett tillfälle frågade henne var hon är född svarade hon: i en dator.

Det kan nog stämma. På Dunkers kulturhus visar Annika Larsson nu fyra videofilmer: *Hockey*, *Pink Ball*, *Fire* och den nyproducerade *Power down*. Det är videoverk som rör sig genom relationerna mellan kön, skönhet och makt. Hennes tema är helt homosociala grupperingar, det vill säga manliga arenor som hon som kvinna ger en speciell blick - och den seende blicken spelar här en viktig roll. Vi ser den explosiva, religiöst vapenföra aktivismen i *Fire*, ett ishockeyspel utan hastighet och utan mål i *Hockey*, män tillsammans på en strand i *Pink Ball* och slutligen en sekt av "ecogeeks", tekniknördar i arkaisk miljö. Där blandas datorsymboliken med ritualen och offret under en bländande sol. Det är på sätt och vis studier i viril samhällsteknologi som något tveeggat självbekräftande och isolerande. Annat är det med männen på stranden som ser mot en man som ligger hjälplös på stranden i cerisefärgad badhuva. Har han rullat i land? Scenen har en stark air av sexuell dominans, men också kastrerad oförmåga.

Om det handlar om makt är det kanske inte just hierarkisk makt som Annika Larsson synar utan den lilla gruppens mikromakt, en sådan komprimerad makt som också kan utvecklas till en spridd, generaliserad makt som internet möjliggör. Vad är reellt eller virtuellt? Vi kan mycket väl se tekniken som ett trossystem där kraftanslutningen ger bekräftelse, men där tvetydigheten om vad som är skenbart och verkligt består. Utställningen har fått tematiteln *Stereotyper* vilket betecknar såväl formaliseringen av verkligheten som reproduktionen av den i otal. Gemenskap fordrar ju likhet och i likheten bor ett undertryckande och en uniformering. Det är uppenbart att Annika Larsson har en närmast erotisk-semiotisk sensibilitet - hon granskar teckensystem, klichésystem, maktsystem. De symbolvärldarna lever vi i. Se bara på Nikeloggan i *Hockey* eller *Power down*-tecknet av en etta och en nolla som formar en födelse eller ett inträngande. Ett tecken för både öga, blick, sol och kultkrets. Se sedan likheten med copyright- och copyleft-tecknens inneslutna c:n.

Annika Larssons videoverk berättar egentligen inte, utan är primärt montage där bilden är symbolbärare. Hon hittar bilder och plötsligt flimrar futuristen Marinetti förbi. Hon är en bildsamplare, men drar gärna ner tempot strax över slow motion för att fokusera detaljer. Det skall sägas att det också kan bli gravitetiskt som när några långhåriga sektmän möts på en kulle och petar på en död mås.

I andra fall infinner sig en anspänning, en väntan på något avgörande som inte kommer, men som likväl lämnat ett förebud som Tobias Bernstrups musik förstärker. Annika Larsson bromsar upp det förlopp som vill gå i mål och därmed får vi syn på seendets stereotyper.

Mikael Van Reis

kultur@gp.se

Publicerad: Göteborgs-Posten, 2007-03-03

<https://www.gp.se/kultur/kultur/manliga-ritualer-1.1194620>